

मुख्य क. ०-३-०.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
૧૭ ૧૧ ૫૬
૨૦૦૨. . . . . પીરોઈયા . . . . .

૫૦૦૪
૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૦૦૪ વાર્ષિક

પુસ્તકનું નામ સાધન સમારંભ

વિષય ક્ર - : ૬૨,

॥ ॐ श्री ॥

षोडश साधनसमारंભ.

(ફાલ્ગુન શુક્લ પૂર્ણિમા બુધવારથી ફાલ્ગુન કૃષ્ણ
પક્ષી મંગળવાર સં. ૧૯૭૦)
[સ્થલ-નર્મદાતટસ્થિત શ્રી અર્જુનચર મહાદેવ-માહત્તર,]

(તા. ૧૧-૩-૧૯૧૪થી ૧૭-૩-૧૯૧૪)

કીર્તનો.

આરંભક નતિ.

પદ. ૧ (ભક્ત ન પણ આપને માની, એ લય)
જય જય જગ વિશ્વપતિ ! આજ આ સ્વીકારો નતિ;
યદ્યપિ મદમતિ, તોય પ્રભુ ધારો પ્રીતિ.
પ્રભુ આપનું સ્વરૂપ સુદર, નિરખીએ બહિરૂ અતરૂ,
સાધન સાધીએ તદર્થ, થઇ અભિમુખ આપપ્રતિ;—
સધળા દુરિતો પ્રભુ કાપી, અમ યત્ને સુગમતા આપો,
આપની કરાવો ઉરે, આજ નાથ ! દદ પ્રતીતિ,—
જીવપદ જે દુઃખનું દાના, તેમાંથી ઉદ્ધારી ત્રાતા !
સત્ય સ્વરૂપ અનુભવવા, દો ગુરુવર ! ત્વરિત ગતિ.—
શરણાગત નિજ જન જાણી, અમઉપર અનુગ્રહ આણી,
નરહરિ પ્રભુ આજ કરો, પ્રવૃત્તિ અમ સુફલવતી;—

સ્વાગત.

પદ. ૨ (પ્રભુચરણોમાં એ લય.)
સાધકજનને, સ્નેહથી સ્વાગત દઇએ,
હૃદયે લઈએ, હરખાઈએ;—
સ્વાગત દેતાં સ્નેહથી, હૃદય એકરૂપ થાય,
તે કાળે ઉર હવેનાં, અશુ આવી જાય;
આનંદ અતિ ઉપભવીએ, ખુબ ખીલીએ, ખીલાવીએ,
દુઃખ બૂલીએ, બૂલાવીએ, કાઢે અનન્ય થઇ રહીએ;—

સાધન વિધવિધ સાધીને, કરીએ ઇશ પ્રસન્ન,
અર્થએ ગુરુઅનુગ્રહવડે, સંપત્તિસંપન્ન,
સતપ્રયત્નમાં કસળે કટિ, નૃહરિ રટિ, જાશે મટી, પીડ સામટી,
સુખની ઘટિ, પછી અખડ ભાગવીએ;—

પોતાના દુઃસ્વાદિને ન નિવારનાર દાસનાં શ્રી હૃદ- પ્રતિ મર્મવચનો.

૫૬. ૪(અમલ પીધો મેં ધુંટી, રામરસ અમલ પીધો મેં ધુંટી, એ લય,)

સદા પ્રભુ ! કામ જ આવાં કરજે,

નિજ પ્રભુતાને નાથ ! વિસરજે;

આપનું જે જે સ્મરણ કરે તેને, આપ કદાપિ ન સ્મરજે,
આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ આપી, જીવન તેનું હરજે,—

સ્મરતા નથી જે આપને કદીએ, તેનાથી પ્રભુ ! ડરજે,
દુર્ગુણી દુષ્ટજનોના મનોરથ ઉમંગે સહ પૂરજે,—

ધર્મને ઘેર ધાડ અને ધર, સુખે અધર્મનું ભરજે,
ધર્મનું રક્ષણકર્તા કહાવી, આમ જ પ્રભુ ! આચરજે;—

શરણુગતની કરવા કસોટી, તત્પરતા નિત્ય ધરજે,
નાસ્તિકને સ્વચ્છન્દિજનો આપ રાજ્યમા નિર્ભય કરજે,—

બક્તજનોની ભાગશે ભીડ ન, જોઈ દુખો ન દ્વેશજે,
વરજૂહિ કહી અભક્તજનના, ઈર્ષિસત સત્વર વરજે,—

આવાં કર્મ કરીને આપના, આપ જ યશ ઉચ્ચરજે,
કહે કોઈ સાડે ખાટું (તો) બધિર થઈ, મનમાં જરી ન ચચરજે,—

જગજ્ઞાથ.

સર્વત્ર રમણીયતાનું જ્ઞાન કરવા મનને ઉપદેશ.

૫૬. ૪ (સ્વપનો કરજે વિચાર, એ લય.)

રમણીયતાનું જ્ઞાન, કર મન ! રમણીયતાનું જ્ઞાન,
રમણીયતાથી ભરી રહું છે, આ સૃષ્ટિનું સ્થાન,
તેમાંથી સર્વોત્તમ ગ્રહેજે, બનીને તું શુણ્ણવાન; ૪૨૦

વિચારવાટિકામાં ફરી લે જે, રમ્ય શુભાસમાન,
પરિમલ તેનો લઈને ફરજે, વિશ્વવિષે મસ્તાન; ૪૨૦

હૃદયતણી રમણીયતા શી તે, જોવાપર ધર ધ્યાન,
તે રમણીયતામાંહિ હૃદયને, કરાવજે તું સ્તાન; ૪૨૦

પરમ મનોહરતા આત્માની, કરજે તેનું પાન,
સમગ્ર વિશ્વવિષે નથી કોઈ, રમણીય એહસમાન; ૪૨૦

સકલ રમ્યતા જોતાં થઈશું તું, રમણીયતાનું નિધાન,
પરિણામે રમણીયસ્વરૂપ થઈ, થઈશ પ્રકટ ભગવાન; ૪૨૦

મતિકૂલ પ્રસંગમાં પણ અંતઃકરણની શાંતિ રક્ષી રાખવા બોધ.

૫૬. ૫ (અંતર રે, અહાહા, કરે ચાંદલીયો અમકાર; એ લય.)

અંતરની શાંતિને, વીરા ! રહીએ રક્ષી સદાય,
થઈએ વિકળ ન કદીએ જરાય, ભલે થાવાનું હોય તે થાય રે;—

અનુકૂલ સ્થિતિમાં શાંતિને રક્ષી, રહેવામાં નથી કંઈ અધિક,
પ્રતિકૂલ સ્થિતિમાં પણ રક્ષી રહેતા, શાંતિને વિરલા કોઈક રે,—

વિઘ્નહર વિઘ્ન આવે ભલે પણ, ચળીએ ન ઉરથી લેશ,
મેરુવત્ સ્થિર થઈને રહીએ, અંતરથી અકલેશ રે;—

સંપત્તિ સર્વે જાય ભલે વા, થાયે સ્વજનથી વિયોગ,
પ્રસન્નતાથી સરીને અંતરૂ, કરીએ આત્મસંયોગ રે;—

અસલ્લ વ્યાધિ આવે ભલે પણ, નિરામય નિઃશ્વસ,—
જોતા વ્યાધિના દુઃખથી રહીએ, ન્યારા સમિચ્છદ્વેષ રે,—

વ્યવહાર વિશ્વવિધ સેવીએ પણ રહીએ, અંતરથી અલિપ્ત,
જલમા સતત રહેતાં છતાં જેમ, થાતુ કમલ ન લિપ્ત રે,—

વળી વળીને નિજ સ્વરૂપ વિલોપી, શાંતિ અનુભવીએ નિત્ય,
અલિપ્ત ન થઈએ શાંતિથકી કદી પાર્શ્વને આત્મવિપ્ત રે,—

જગજ્ઞાથ.

શ્રી ઇષ્ટશરણમાત્ર પુરુષના સન્નિશ્ચયો.

૫૬. ૬ સોરઠ.

તોડી જેણે જન્મમરણજન્મજ,

પછી તેને શું કરવાનો કાળ,—

જીવન પિયૂષાઘિમાં ગળીયુ,

દેહાસ્થિમનું ભાન જ ટળીયું,

અજરામર ૫૬ મળીયુ,—

તેને શું કરવાનો કાળ.

બ્રહ્માગ્નિ લડલડ સળગાવી,

પાપપુજ હીધા પ્રજગાવી,

અનુભવભસ્મ લગાવી,—

તેને.—

કરી કરીને એ શું બહુ કરશે,

પચતત્ત્વનું તનુ આ હરશે,

(પણ જે) મરજીવા થઈ ફરશે,—

તેને.—

પ્રભુ ભણેને જે પ્રભુતા પામ્યા,

તાપ ત્રિવિધિના જેણે વામ્યા,

સ્વરૂપે સહજ વિરામ્યા;—

તેને.—

નિર્ભય રહે પ્રિય હલપત ! આજે,

નાથ નૃહરિ તુજ શિરપર રાજે,

ગુણ પ્રિયતમના ગાજે—તુજને શું કરવાનો કાળ.

(હલપતરામ.)

અંતર્યામીને અમ્યર્યના.

પદ. ૭ (મમ પ્રાણજીવનઆધાર, અરે મુજ જીવન વોલવાર, એ લય.)

મમ અંતર્યામી ધૃશી !, વિનવું ચરણે નામી શિષ્ય,

કાં નથી જાગતા રે;

કાં નથી જાગતા રે, નિંદ ન ત્યાગતા રે;—

સકલ વિશ્વના સ્વામી આપો છો, કહે શ્રુતિ કરી આધોષ,

તુઝ સ્થિતિમાં પડી કાં રહો છો, માની પ્રભુ ! સતોષ;

આપ અનંતૈશ્વર્યને નહિ કાં દાખતા રે;—

તુઝથી પણ પ્રભુ ! તુઝ સ્થિતિમાં પડી રહેવા છો સ્વતંત્ર,

અનેક કષ્ટ પણ શાને સહો છો, રહીને પ્રભુ ! પરતંત્ર,

કયા હિતઅર્થે કહેશો વેષ આ રાખતા રે;—

કષ્ટ સહેવાં હોય ભલે તો, સહેજે માની સુખ,

જ્યાંથી ત્યાંથી મર્મવચન શુદ્ધી, કાં થાતા હૃદયુત,

ધૃષ્ટિરને જાજે આ ? , કાં નથી ભાળતા રે,—

અનંતસાનૈશ્વર્યસમેત જે, આપનું પદ અતિ ઉચ્ચ,

છાંડી પ્રભુ ! તેને કેમ સેવો, જીવપદ આ અતિ તુઝ;—

કરવા સિદ્ધ શું ? , સ્થિતિ આવી પ્રભુ ! સાંખતા રે;—

ઈદ્રાદિ દેવો પણ જે પદ, સેવી લહે કૃતાર્થ,

ઐદ લુવનમાં જેથી અન્ય, ઉત્કૃષ્ટ ન કોઈ પદાર્થ,

તે નિજ સામ્રાજ્યે પ્રભુ ! કાં ન વિરાજતા રે;—

જાણ્યું આપ માહાત્મ્ય ન ત્યાં લગી, ભલે ધર્યો આ વેષ,

પણ હાલે પ્રભુ ! જાણ્યા આપને, તજી દો જીવપ્રદેશ,

ઈશપદે આવી પ્રભુ ! રહો ઝટ શોભતારે;—

જગજ્ઞાથ.

ઉચ્ચત પ્રકારનું જીવન માલવા પ્રસોધ.

પદ. ૮ (આંખવિના અધારે રે, એ લય.)

રમ્ય જીવન કોઈ ગાળારે, બધું ! મારા, રમ્ય જીવન કોઈ ગાળો.

સૃષ્ટિમાં સહર ભરી છે, જ્યાં ત્યાં રમ્યતા પ્રસરી છે,

નેત્ર ઉધાડી ન્યાળો, ન્યાળો રે; બધું !

દષ્ટિએ ના'વે એ જો, અનુભવે ના'વે એ તો,

કદપનામાંહિ ભાળો, ભાળો રે; બધું !

કદપનામાં આજે જે, પ્રત્યક્ષ થતું કાલે તે,

(તેથી) કદપનામાં પણ મહાલો, મહાલો રે; બધું !

જગના જીવે જ્યાં જિમતા, જે ભૂમિકામાં રમતા,
તેથી કાંઈ ઉપર ચાલે, ચાલે રે; બંધુ !
વિધવિધ વિષયોના સુખમાં, ધારો ના કેવલ મમતા,
તેથી પર વૃત્તિ વાળો, વાળો રે; બંધુ !
સ્નેહીને આપો જોવા, શત્રુને દો પણુ તેવો,
(તમારા) રમ્ય જીવનનો ફાળો, ફાળો રે; બંધુ !
ભાવના ઉન્નત સેવી, જીવનરમણીમતા લહેવી,
શમશે તવ કલેશની જવાળો, જવાળો રે; બંધુ !

જ્ઞાન અર્પવા શ્રી ગુરુ પ્રતિ વિશ્વસિ.

૫૬. ૯ (હારે હું તો જાગીરે, હું તો જાગી, એ લય)

જ્ઞાન ગુરુ ! આપો રે, ગુરુ ! આપો.
આવ્યો શરણે અજ્ઞાન મારે કાપોરે; જ્ઞાન આપો.
લાગે મને ભારી સ સારસિંધુ તરવો,
માટે મને આપોને આપચરણપોરે, શરણુ આપો.
મુજને ન મુજે ગંતવ્યમાર્ગ મારો,
હારે મારે નેત્ર અભાનઅધાપોરે; નેત્ર આપો.
અંતરમાં મારા હું અધકાર ભાળુ,
પ્રકટે કંઈ પ્રકાશ ઉરે આપ જો વ્યાપોરે, પ્રકાશ આપો.
વિશ્વમાં ગણાય ત્યારે કિમન કંઈ મારી,
જ્યારે આપ, આપનો કરીને મને સ્થાપોરે; સ્થાન આપો.
સદ્ગુરુ ! દયા તો હવે હુપર કીજે.
કંઈક હવે કંઈ ધરો મારા પ્રલાપોરે;—

વિકટ સમયે શ્રી ઇષ્ટાભિમુખતા એ જ તેની નિવૃત્તિનાં માર્ગ છે.

૫૬. ૧૦ (કર લે સીંગાર, એ લય.)

ભાજ લે ભગવાન, સમય સમજીને, આજ વિકટ આ વેળા નિરખી લે—
ચોગરદમ ઉત્પાત ઉઠ્યો આ, સાવધ થઈને તે ઝખી લે !—
(પણ) લય તુ ધાર ન, હિમત હાર ન, નયનનિકટ પ્રભુને પરખી લે;—
નારી નિકટ એ, નિત્ય પ્રકટ છે, એહ વિચારે પ્રથમ હરખી લે. —
આવા સમયે પ્રભુશરણે જા, પ્રભુત્વ દુઃખને નિજ શિર ઝીલે !—

ઈષ્ટશ્રીના પ્રત્યક્ષ આશ્રયથી રહિત થયેલા અર્પયમાસ

બંધુઓના કરુણોદ્ગાર.

૫૬. ૧૧

સખલાશ્રયથી રહિત થયેલા, કાણ દિશે જાણું,—હો બંધુ !
દયાહીન જ્યાં દેવ ત્યાં કૈના, દયાપાત્ર થઈશું—

અણુધાર્યો ઉત્પાન થનાં કે, હૃદયે લપટાઇશું—કેના—
 આધિ ઉપાધિ હજી તો કેની, પુઠે સંતાઇશું.
 સહજ પ્રસંગે કાલા બની કે આગળ હરખાઇશું,—કેની—
 સહજ સહજમાં આડા બની કેનાથી રીસાઇશું.
 દુર્ગતના કારીધાવસમ શાં શાં વચનો સહીશું, બધું !
 ભાગેલા કાનાસમ થાળીવિણ ક્યાં સધાઇશું.
 જેનાથી તેનાથી હાવે, આપણા સલવાઇશું, બધું !
 એકલડા પડતાં મનમાં ને મનમાં હીજરાઇશું.
 સૂર્યમુખી પણ સૂર્ય વિલાતાં આપણુ કરમાઇશું—હાવે—
 સત્ર વિલાતાં આપણુ મણુકાંપ, શુ વિખરાઇશું ?
 બધું ! વળે શું ગમે તેટલા, આપણુ અકળાઇશું—છે ને—
 ભાગ્ય ભુડાં ત્યાં આપણુ કેને હવે દોષ દઇશુ.
 સાથે રહીને આ જીવનલગી, પ્રભુના શુણુ ગાઇશું—હાવે—
 પ્રભુ કરુણાથી નરહરિપદમાં સાથે અળપાઇશુ

આધિને નિવૃત્ત કરનાર હેતુઓ.

પદ. ૧૨ (જન્મ ધરીને આવો રહેરે, એ લય.)

મનના વ્યાધિથી કાં ખીડાઓરે, સાવધ થઇને,
 મનનુ શરીર આ સઘ સુધારો જ.
 મનના વ્યાધિ પ્રકટતા ભાળી, અંતરૂ વિકલ ન કરતા જ,
 આપણે કારણુ પ્રકટાન્યાવિણુ, આધ ન કાંઈ પ્રકટતારે; સાવધ૦
 આપણે પ્રકટાવેલુ કારણુ, આપણે શકશું નિવારીરે જ,
 પ્રયત્ન આદરવા કટિ કસજો, સાધક વીર વિચારીરે, સાવધ૦
 જેવા ચિંતનમાં એ ભ્રમણુ, રંગ તેને તેવો ભાગે રે જ,
 નિરામયતાનો રંગ ભાગે જો, સ્વરૂપચિતને અનુરાગેરે; સાવધ૦
 મનમાં ભાન સતત રહે જેનું, તદ્દરૂપે તે થઇ જનતુરે જ,
 રહેવા ઉત્તત ભાન આ મનને, કરજો 'અહાશ્રમ' ગાતુરે, સાવધ૦
 ઉત્તમ માનસ વાતાવરણે, મનને નિરંતર રાખોરે જ,
 ઉત્તમ પરિવેષ્ટનને કરીને, ઉત્તમ જ્યાં ત્યાં ભાખોરે; સાવધ૦
 સર્વોત્તમ પદ નરહરિનુ જો, તેમાં અહ દહાવોરે જ,
 યદી નિર્ભય બની કિલ્લે ચિંતનની, પ્રયત્ન હોળી સળગાવોરે, સાવધ૦

અંતરમાંથી ઊઠતા સ્વરૂપ કથન.

પદ. ૧૩ (સંકેલી વૃત્તિને વીરા બહારથી રે, એ લય.)

અતરના ઉડાણમાંથી ઉઠતારે, કાંઈ સ્વરને શુણ્ણવું.
 પામે સુખ જો અંતરમાં પુનઃ ઉતારનારે, એવા સ્વરને શુણ્ણવું.

સ્વરને શુભાવું, કાંઈ જ્વનિને શુભાવું, કાંઈ મંત્ર શુભાવું,
કાંઈ વાણી શુભાવું;—

પ્રાણિમાત્રના હિતની વસ્તુ, પ્રાણિમાત્રની પાસ,
પણુ તે પ્રકટ ન થાતી જો તે, તેનો કરે ન વિકાસરે; કાંઈ૦
જેમ જેમ તે પર ઢાંકણુ દે, તેમ તેમ આવે છે દુઃખ;
કાંઈક સુખ મેળવવા જતાં, થાય તે વસ્તુથી ઉન્નુખરે; કાંઈ૦
ભલે કાટિ યત્નો સેવે પણુ, જો ન જીએ તે એક,
નિ.સંશય સુખની પ્રાપ્તિથી, દૂર રહે તે છેક રે; કાંઈ૦
અનુપમ હિત કરનારી એવી, એ વસ્તુ છે 'લક્ષ્ય',
તે પ્રતિ અભિમુખ થાનારાને, સુખ રહેતું પ્રત્યક્ષરે; કાંઈ૦
લક્ષ્ય અને વળી પરમ લક્ષ્ય છે, એવા એના બેદઃ
લક્ષ્યસિદ્ધિ કરતો તે અતે, પરમ લક્ષ્યે લે અભેદ રે; કાંઈ૦
આવશ્યક કર્તવ્ય સ્વીકારે, લક્ષ્યરૂપે સઉ પ્રગઃ
પરમ લક્ષ્યમાં પામવું ધારે, સચ્ચિત્પદ સર્વત્ર રે; કાંઈ૦
લક્ષ્યસિદ્ધિ કરતો તો એ પણુ, ચુકે ન પરમ લક્ષ્ય,
નરહરિરૂપે રહે નિરતર, થઈને સર્વાધ્યક્ષરે; કાંઈ૦

શ્રી ઇષ્ટાનુગ્રહપ્રાપ્ત વૃત્તિની ઝાંકી.

પદ. ૧૪ (કર્નાડી કુફરત ન્યારી ન્યારી, એ લય.)

લવની આ ભાવટ મારી ભાગી,
મુજ લગતી પ્રભુયું લાગી, હૃ અતર જાગી,
ત્યાગી આ ઉપાધીનેજ.
મોહ ન મે કાંઈ છોડ્યો, ઉલટો મોહનમાં જોડ્યો;
વૃત્તિઓ તેમાં અનુરાગી, મુજ૦
દષ્ટિ ન ખેંચી પાછી, લંબાવી તેને ઝાઝી,
પ્રભુને પામીને થઇ સુભાગી; મુજ૦
કાટિકામસરખો સ્વામી, વરણ્યાગીયો વર પામી,
જો કે છોડી મેં વરણ્યાગી, મુજ૦
પ્રભુએ પોતાની કીધી, અંકમાં મુજને લીધી,
ખીજાએ જ્યારે પરિત્યાગી; મુજ૦
મુજપર નરહરિ અનુરાગ્યા, આવી મળીયા મોં' માગ્યા,
હૃ પણુ મળી એમને મોં' માગી; મુજ૦

ગુરુકરુણાથી.

પદ. ૧૫ (મંજરીએ મનકું મોહું રે, એ લય.)

અજલિએ અમૃત પીધુંરે,
ગુરુકરુણાથી આજ, મેં તો, ગુરુકરુણાથી આજ,
અભ્યંતર શીતલ કીધુંરે, ગુરુ.

ઝાઝ મોહું પામ્યા છતાં, આ ભવસિધુમાંભ;
કુશળતાભર્યા માનવી, હજી એ ગોથાં ખાય,
ઉતર્યું મુજ નાવકું સીધુંરે, ગુરુ.

આકાશને પાતાલની, કંઈ કંઈ કરતા શોધ;
પણ નિજમાં શું છે રહ્યું, તેનો નથી પ્રભોધ,
મેં તો મુજ સ્વરૂપ ચીધુંરે, ગુરુ.

કંઈક વિષય વ્યવહારની, વિસ્તારે છે જળ,
(પણ) ઉલટી પીડા પામતા, બની રહે કંગાલ,
મેં માફ સમેટી લીધુંરે, ગુરુ.

ગગનમંડલે ગતિ થઈ, સહજ સ્વભાવે મુજ,
નરહરિગુરુને ભાળતાં. ઉક્લી ગઈ મુજ ધ્રુવ,
મુજ લક્ષ્યસ્થાન મેં વીધુંરે. ગુરુ.

શ્રીઈષ્ટને અંતસ્તમ પ્રદેશમાં શોધનાર સાધકના ઉદગાર.

પદ. ૧૬ (નયને આવોને આજે વાલમા, એ લય.)

ઉતરીને આજે અંતરે, જોઈ કંઈક પ્રભુ જણાય,
ધ્રુપ્યા હશે શું મારા બીતરે, મને કંઈક એમ થાય;— ઉતરીને.
વૈષ્ણવીમાં હું શોધી વળ્યોરે, પણ પ્રભુ ન લહાય,
જોઈ હવે શું પરાપર જઈ, મને જ્ઞાતિ ત્યાં કંઈ થાય,— ઉતરીને.
સ્થૂલ સૂક્ષ્મ ને કારણ દેહમાંરે, થયો પ્રભુનો ન ભાસ,
જોઈ ઉતરી જરા હજી ઉડે, છે મહાકારણે અવાસ ?— ઉતરીને.
આલિંગ નહિ મળ્યા મનેરે, જોઈ વળ્યો પય પ્રાણ,
(હવે) જોઈ સમાનના અતમાં, છે છુપાયા ત્યાં મુજ પ્રાણ ? ઉતરીને.
સ્થૂલ ને સૂક્ષ્મ આ ઇન્દ્રિયોરે, તેમાં જણાય ન નાથ,
તેની મર્યાદાથી ઉડે જઈ, જોઈ આવે છે હાથ ? ઉતરીને.
અન્ન પ્રાણાદિ કોશમાંરે, મને થયા ન પ્રત્યક્ષ,
જોઈ કોશાતીત સ્થાનમાં, દીસે ત્યાં શું કોશાધ્યક્ષ; ઉતરીને.
જ્યાં કંઈ હશે ત્યાં હશે મુજમારે, એ તો નિઃસંશય વાત,
ત્યારે પછી શું કઠિન છે, કરતાં એમને આક્ષત; ઉતરીને.
જ્યાં-જ્યાં ને જો જો જણાય છેરે, ઉરે અંતસ્તમ પ્રદેશ,
ત્યાં હું સોખીશ પૂર્ણ ખાંતથી, મારા નરહરિ જહોશ; ઉતરીને.

આંતર સાધુતાને જાળવા જીવદષ્ટિ અસમર્થ હોય છે.

પદ. ૧૭ (સાન આણી સાચી ભજ તું હરિ, એ લય.)
કાણુ જુએ જાણુ કેા નરનારી, ગણિત સાધુતા અમારી,
ઉપરનું જે જોયા કરે છે, અંતરમાં નવ જે ઉતરે છે,
ભાળે શું તેની દષ્ટિ બિચારી,—
ઉપરનાં છોડાં જોઈને ટાળે, માંહિ બદામને લેશ ન ભાળે,
મીજ શું તેને કદી જણાનારી;—
રચીપચી રહે જેહ અસાને, શી રીતે આવી શકે તેને ધ્યાને,
ધૂડદષ્ટિ કયાંથી સૂર્ય જોનારી,—
જેના હાથેથી ન છૂટતી પાછ, નિજ પરઅર્થે ન કદી ખરચાર્ધ,
(તે) જાણુ શું નિઃસ્પૃહતાની ખુમારી;—
સહન કરે નહિ જે એક કે'ણુ, શુણાવે અન્યને સહસ્ર વેણુ,
(અમારી) ઉપેક્ષા તેને કયાંથી જડનારી;—
કાગનો વાધ જોવાનો સ્વભાવ, તેને મળે કયાંથી જોવાનો દ્હાવ,
આંતર શુભ દષ્ટિ અવિકારી,—
જોઈ જાણી શકવા ન સામર્થ્ય, કલ્પના ખોટી કરીને તે વ્યર્થ,
પ્રાંતિઓ ઉત્પન્ન કરતા ભારી;—
અંતરે ઉતરી જેહ જુએ છે, મથાર્ય રહસ્ય તેહ લહે છે,
જે પ્રતિ કરુણા પ્રભુએ પ્રસારી;—

આંતર અનુભવ અકથ્ય હોય છે.

પદ. ૧૮ (લે ગયો ચીર મુરારી, એ લય.)
કહ ગયો જે દિલગની, મેં કેસે કહું.
સહજમેં સમજી સકત ન કાહુ,
તોલી ન હું કછુ છાની; મેં
મુખસેં સળહી બાત ન કીની,
અખિયાંસે કીની નિશાની; મેં
હીયામેં કછુ કછુ સમગ દીયો,
મુસેં ન નીકલત બાની, મેં
મુગા કયસે કહ સકતે હે,
કયા હે દુધ કયા પાની; મેં
મનમેં સમજકે મનમેં રખના,
વોણ હે સચ્ચી મદાની; મેં
ગુરુકલ લે કે જાઓ મુદ્દમિં,
સુનોગિ (જો) ખુદાકી મહેરબાની; મેં

નામરૂપાતીત તત્ત્વનું નામ પાઠવાની મુશ્કેલ.

૫૬. ૧૯ (રસિયાની રીસ ટાળીરે, એ લય.)

શું કહીને હું બોલાવું રે, મારા 'એ' ને તો, શું કહીને હું બોલાવું રે.

નામ ન દેવાય તાણી, લજવાઇ જાય વાણી,
ત્યારે શી દેવી એધાણીરે; મારા૦

એમને શું કહી બોલાવું, કેની પાસેથી કઢાવું,
નવું રડયું (નામ) ક્યાંથી લાવું રે, મારા૦

'ચિત્તચોર' કહું શું હું ? ઉહું ઉહું ઉંહું ઉંહું,
ચોરની તો થઉં વહું રે; મારા૦

'સ્વામી' નામ કેવું લાગે ? સંન્યાસીને એ તો લાગે,
મને તો એ જીએ વાગેરે; મારા૦

બોલાવું કહી 'શ્રીપતિ' ? (અરે !) એ તે શું હું બોલી જતી,
શ્રીતે કાણુ થતી હતી રે; મારા૦

ત્યારે શું હું કહું 'પિયુ' ? પપૈયાએ કહેતા બહુ,
પપૈયો શું હું તે છઉં રે; મારા૦

'ચિદાનંદ' કહી લઉં દહાવો ? બળ્યો, આ શો શબ્દ આવો !
દીઠો એ શું આવો આવો રે, મારા૦

કહું ત્યારે રસીયાજી ! નાજી નાજી નાજી નાજી,
ચારવચ્ચે મરૂં લાજીરે; મારા૦

'કોટિકામ' કહું ત્યારે ? કામમાં તે છે શુ ભારે ?
ચઢાવો છે એને મારે રે, મારા૦

કામ તો પડે ધડીએ ધડીએ, મોંએ આંચુ તે બડમડીએ,
(તો) આપણે બા છોભાં પડીએ રે; મારા૦

નામ ન જો કંઈ દેવાયે, નનામા તો એ કે'વાયે,
મારાથી એ શે સં'ખાયે રે; મારા૦

ખીજી નહિ ગમે એકે, ખીજીને છો ફાવે તે કે',
હુતો મારે કે'વાની 'એ' રે;

મારા 'એ' ને તો, 'એ' કહીને હું બોલાવું રે.

---

૧ કામમાં એટલું બધું શું છે અર્થાત્ કામકરતાં મારા સ્વા-
તી અધિક સુંદર છે. ૨ તિરસ્કાર દર્શાવવાને માટે ધણી સ્ત્રીઓ
'એને તે શું મારે ચઢાવવો છે' એમ કહે છે.

‘ કોઈ એક જણે ’

૫૬. ૨૦ (કોઈ એક સમે, એ લય.)

કોઈ એક જણે જગમાં જન્મી, કાંઈ કાંઈ સુંદર સુકૃત્ય કીધાં;
 કોઈ એક જણે નિજ માનવ બધુને સહાય કરી આશીષ લીધાં.
 કોઈ એક જણે ગાઇ ગીત મધુર, કોઈકના હૃદયને શાંત કર્યું,
 કોઈ એક જણે પ્રકટાવી પ્રસન્નતા, અન્યના હૃદયનું દુઃખ હર્યું.
 કોઈ એક જણે મહાવિપદવિષે કરી સહાય, સાર્થક મિત્રધર્મે કર્યો;
 કોઈ એક જણે શબ્દ શ્રવણ કર્યો નિજ આશ્રિતનો ઉપકારભર્યો.
 કોઈ એક જણે જઈ એકાંતમાં, નિજ સ્વરૂપતાણું રુકું ધ્યાન ધર્યું;
 કોઈ એક જણે ‘ દેશસેવા કરું ’ એવું સાચા હૃદયનુ વચન ઉચ્ચર્યું.
 કોઈ એક જણે નિજ ધર્મને કાળ, અધર્મોપ્રતિ યુદ્ધને આદર્યું,
 કોઈ એક જણે નિજ જીવન ગાળ્યું, તપાદિમાં એકાંતે શાંતિભર્યું.
 કોઈ એક જણે વ્યવહારે રહી, સાચા સાધનથી સાધી ઉત્તમતા,
 કહો બધું ! વિચારી મને તો જરા એવા, ‘ કોઈ એક જણુ ’ તે
 તમે શું હતા ?

દૃષ્ટસ્વરૂપસુવર્ણરમથી પોતાનાં હૃદય રસવા સાધકોને સુબોધ.

૫૬ ૨૧ (સ્નેહ તો, કરો રે સાચો, એ લય.)

હૃદય રસોરે, બધું ! હૃદય રસો,
 સાચા પ્રભુસ્વર્ણરસથી આજે હૃદય રસો.
 ઇચ્છો છો થાવા સ્વર્ણરૂપ તમે તો,
 ભટ્ટીનો તાપ જોઇ શાને ચસો; બધું !
 તમ થયા વિના રસાવું ન સહેલું,
 એમ જાણીને અગ્નિમાંહિ ધસો; બધું !
 રસ લાગવા પહેલાં તાવે તે ન્યાળીને,
 અકળાઈ જઈને આધા જરી ન ખસો; બધું !
 સાચો રસ લાગતાં તે કદી ન ધસાશે,
 બલેને મોટા મોટા શસ્ત્રે ધસો; બધું !
 સાચો જે રંગ પ્રભુનો હોય ચઢાવવો તો,
 પ્રભુના નિકટ દેશે આવી વસો; બધું !
 યરા કહાવીને શાને કસોટીથી હારો,
 તવાવા છતાંએ તેમાં અખંડ હસો; બધું !
 હસતાને હરિ તો પોતે નિજરૂપ કરતા,
 હરિપદે જરહરિરૂપે વિલસો; બધું !

કસોટીમાં ઇષ્ટસ્મરણ ન છોડવા સદ્વૃત્તિનું ઇષ્ટાભિમુખવૃત્તિ- પ્રતિ વચનો.

પદ. ૨૨ (અલિ જોગે મનાતી બોળી મેના, એ લય.)
 આલી જોગે રસિયાથી છટી થતી,
 છોડવશે તુજને, યુક્તિઓ કંઈ કંઈ એ લગાવી
 બોળી થઈને રમે તું ભરમાતી,
 ભરમાતી તુજને, છટકી જશે એ લાગ લાવી.
 એક કોડી નથી નિજ પાસ, એમ કદીક એહ જણાવશે,
 અન્ય દીન એ હોય કેવલ, એમ વેમ અણાવશે,
 લિધુકથી પણ ભુડી સ્થિતિને, એહ કદી બતલાવશે,
 એતો પ્રમાણ તુ નહિ તો રૂપ ખરૂં દર્શાવશે,—
 અદ્યજપણુ દર્શાવશે, સામર્થ્ય ન્યૂન લહાવશે,
 લય, પ્રાંતિ, મોહ, મમત્વ આદિ, નિજવિષે પ્રકટાવશે,
 કરી કૃતિ વિલક્ષણુ કરી તારા ભાવને બુલાવશે,
 પણુ જો ન છટીશ સગથી તો અંકમારિ બુલાવશે,—
 બીજા વિષે તું મુગ્ધ થાયે એવો યત્ન ચલાવશે,
 તુજ ચિત્ત અન્યે જાય, એવે પંથ તેહ પળાવશે,
 પણુ તે છતાં તું તેમનામા, અધિક સ્નેહ દટાવશે,
 તો હસિત વદને પ્રિય તુજ, તુજને જ હૃદય લગાવશે.—

અંતિમ જયજયકાર.

પદ ૨૩. (દશદિશ શાંતિ કેવી છવાઇ. એલય.)
 જય જય જય શ્રી નૃહરિ મહેશ ! જય ઉચ્ચારીએ.
 કરી પ્રભુ ! આપપદઆપ્તેષ, અર્થો સારીએ.
 સ્મરી સ્મરી આપનો આદેશ,
 દરીએ આવી આંતર દેશ; અર્થો ૦
 ત્યજને ઉરથી પંચ કલેશ,
 વસીએ મહાનંદપ્રદેશ; જય ૦
 લહીએ શાંતિ ઉર હંમેશ,
 કરીને નિજસ્વરૂપપ્રવેશ; અર્થો ૦
 જયજયકાર વર્દીએ દેવેશ !
 અન્ય કથન નથી અવશેષ; જય ૦

७५. भूनामाम्/ ब्रह्मा. ध्याय पत्रे संयमनी विष्णुनामाम्/ ३३३ एवम आनंदे प्रीति मयि ३३. विष्णुनामाम्/ ३३३ एवम आनंदे प्रीति मयि ३३. विष्णुनामाम्/ ३३३ एवम आनंदे प्रीति मयि ३३.

આથી આગળના પગલાનું તરીકે એક સાથે જોવાની જરૂર છે. આ કારણે આગળના પગલાનું તરીકે એક સાથે જોવાની જરૂર છે. આ કારણે આગળના પગલાનું તરીકે એક સાથે જોવાની જરૂર છે.

१. १०/११/२०२०
 २. १०/११/२०२०
 ३. १०/११/२०२०
 ४. १०/११/२०२०
 ५. १०/११/२०२०
 ६. १०/११/२०२०
 ७. १०/११/२०२०
 ८. १०/११/२०२०
 ९. १०/११/२०२०
 १०. १०/११/२०२०

१. सामान्यतया जलवायु में नमी-हीन आर्द्रता में नमी-हीन
 नैमीय से आर्द्रता नैमीय-हीन नैमीय-हीन नैमीय-हीन नैमीय-हीन
 नैमीय-हीन नैमीय-हीन नैमीय-हीन नैमीय-हीन नैमीय-हीन
 नैमीय-हीन नैमीय-हीन नैमीय-हीन नैमीय-हीन नैमीय-हीन

[illegible][illegible]

১. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি
 ২. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি
 ৩. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি
 ৪. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি
 ৫. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি
 ৬. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি
 ৭. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি
 ৮. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি
 ৯. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি
 ১০. প্রায় ১০০ জনের একটি সমিতি

જાણી જાણી આપણી રજાની બીજી બાજુના આપણામાં જાણ લેવા.

૧૨. 'તે' વાળાં કાવ્યોમાં જ્યાં 'તે'નું વર્તણૂક નિર્ણય નથી
મળી તેમ જ નિર્ણય સ્વતંત્ર સ્વતંત્ર જગત કરવા, પરંતુ સાંત્વ કરી જોવાની
નિર્ણયો વિશેષ ન કરે.

१० संयमयिमाना समग्रमां साधुकाये अनन्यासुधा व्यावहारिक
वातां गच्छि करणी, यत्र संयमने व्यापक वातां करणी, नहि तो
मैत्रापत्तौ ज्ञाप्य, सहिचार्य न्यहिनुं संयम करणी.

१४ आ. निषमोना जण्णी जेहने अम करेनाडा सापेधाने क
सम जमा. जम लेनाया अमपिकनी अमपामा आवम.

